

ОСОБЛИВОСТІ СИМВОЛІКИ АНТИЧНИХ ОБРАЗІВ

У «ЧОРНИХ» П'ЕСАХ Ж. АНУЯ

Беляєва О.М.

У центрі драматургії Ж. Ануя – людина з її внутрішнім світом та природним прагненням щастя. Лейтмотив «чорних» п'єс – нездійсненність цього прагнення. На шляху до щастя вічні та банальні перешкоди – прокляття бідності, неможливість змінити минуле. «Чорні» п'єси – ілюстрація песимістичної життєвої філософії, втрати ілюзій.

Мета даної роботи: дослідити символіку образів у «чорних» п'єсах Ж. Ануя на античну тематику – «Еврідіка», «Антигона», «Медея».

«Прозора» назва п'єси відразу викликає в уяві стійкі асоціації з конкретним сюжетом, що дозволяє автору привернути увагу не до розгортання сюжетних колізій чи напруженого очікування фіналу, як у першоджерелах, а до пояснення, чому саме, з точки зору митця, не існує альтернативної розв'язки тієї чи іншої трагедії.

Над головними героями «Еврідіки» висить тягар минулого та апріорне знання, що проза життя не пощадить неземне кохання Орфея та Еврідіки. Символічні імена руйнують нарочито-побутову приземленість деталей. «Еврідіка» Ануя – це не мелодраматична розповідь про кохання скрипаля та акторки, художній задум драматурга значно глибший – філософський. Співзвучність фіналу п'єси з фіналом «Ромео і Джульєти» Шекспіра дозволяє зробити висновок про амбівалентність трактування Ануєм стародавнього міфу про Орфея та Еврідіку. «Еврідіка» – це і притча про незахищеність кохання та щастя в цьому брудному світі, і символ вічної та ідеальної любові.

Історія Антигони, викладена Ануєм в однойменній драмі, є двоплановою. На першому плані – протистояння Антигони та Креонта, непокора державним законам, що йдуть всупереч загальнолюдським законам моралі та честі. Зіткнення світоглядів головних героїв обумовлює основний конфлікт п'єси – конфлікт морального права особистості та обов'язку

державного діяча. На другому плані – історія стосунків Антігони та Гемона. Відмова Антігони від буденного щастя з Гемоном перегукується з історією Орфея, кохання якого було надто прекрасним, а тому трагічним. Для драматурга Антігона, з одного боку, символізує непримиренність етичної позиції людини, а з другого – абсолютну чистоту та велич душі.

«Медея» – остання з п'єс Ж.Ануя, в якій він звернувся до античної тематики. В глибині темної душі жорстокої та безжальної Медеї, обтяженої кривавими злочинами, жила дівчина, чиста та невинна. Колись давно вона покохала чужинця Ясона, заради нього покинула батьківщину та збезчестила своє ім'я... Ілюзія щастя швидко розсіялася, рутинна повсякденного життя, брехня, подружні зради знищили високі почуття. Любов переросла спочатку в байдужість, потім у ненависть. Історія Медеї та Ясона в інтерпретації Ануя викликає ремінісценції з попередніми: Орфея та Еввідіки, Антігони та Гемона.

Вірний власній концепції, драматург пролонгував спільний життєвий шлях героїв, щоб продемонструвати метаморфозу кохання в жалюгідний фарс. «Медея», як і «Еввідіка», – варіація на тему переслідування минулим. Медея – головна загроза для Ясона, стомленого безплідною боротьбою та ладного прийняти пересічне щастя. Образи Медеї та Ясона мають у драмі Ануя подвійне символічне значення: приреченість почуттів та прокляття минулого.

Античні образи головних героїв у «чорних» п'єсах Жана Ануя символізують «вищу» породу людей, які не вміють забувати ганебне минуле або пристосовуватися до життя, а тому вони завжди обирають смерть.